

ESTAT LLIURE ASSOCIAT

Un estat associat o un estat en lliure associació és un estat lliure i independent que manté lliurement uns lligams constitucionals amb un altre estat més gran. Típicament són uns acords formals revocables unilateralment, nomenats Tractats de Lliure Associació, pels que es contempla la cessió de certes competències com els Afers Exteriors, la representació internacional i/o la seguretat militar. Poden incloure aspectes com la ciutadania o la representació parlamentària.

Tots els estats associats lliures són independents i subjectes al dret internacional o tenen el dret potencial a la independència.

Generalment mantenen la mateixa moneda i idioma (cooficial amb l'idioma de l'estat associat que sigui) del seu país principal al qual estan associats.

- Economia: Funciona de forma completament independent al del país al que estan associats,
- Constitució: Els estats lliures associats tenen una Constitució i una legislació pròpies, quedant tot el sistema judicial completament apartats de l'estat al que estan associats
- Poder polític: També és completament independent al de l'estat al que es troben associats.

Poden tenir representació parlamentària en l'estat al que son associats o no. Per exemple les illes Palau, Marshal o Mariannes, que estan associades als EE.UU, tot i que son membres de ple Dret de les Nacions Unides, no tenen representació al Congrés dels EE.UU. Per contra Nova Caledonia i la Polinèsia Francesa, països associats a França si que tenen representació a l'Assemblea Nacional francesa.

Relació d'estats associats

Associats amb Nova Zelanda, sense representació parlamentària:

- Illes Cook, amb d'algunes missions diplomàtiques pròpies.

Associats amb els Estats Units, sense representació parlamentària:

- Estats Federats de Micronèsia, Membre de les Nacions Unides
- Palau, Membre de les Nacions Unides.
- Illes Marshall, Membre de les Nacions Unides.
- Illes Mariannes Septentrionals, mancomunitat associada.

Països d'ultramar francesos, amb representació parlamentària i amb autodeterminació reconeguda:

- Nova Caledònia
- Polinèsia Francesa

Antigues colònies del Regne Unit, associades des de l'any 1967 i avui independents:

- Antigua i Barbuda
- Grenada
- Sant Lucia
- Sant Kitts i Nevis
- Sant Vincent i els Grenadines

Encara que el nom oficial de Puerto Rico és "Estat Lliure Associat de Puerto Rico", tècnicament és un territori mancomunat, organitzat i no incorporat, i els Estats Units mantenen la sobirania. Disposen d'una àmplia autonomia, amb representació al Comitè Olímpic Internacional, però el Congrés nord-americà pot revocar qualsevol decisió del govern local.

El president Basc, Juan José Ibarretxe, a l'anomenat Pla Ibarretxe, proposava l'estatut d'Estat Lliure associat per a Euskadi, però va ser rebutjat pel Parlament Espanyol.

Avantatges:

Aquesta configuració sol ser un pas intermedi entre l'estat federat i l'estat confederat.

L'estat associat és un estat completament sobirà que ha cedit certes competències a l'estat mare (com en el cas confederat) però de les quals és més difícil desdir-se'n per quan les competències cedides solen ser parts estructurals dels principis d'un estat com ara la Seguretat i Defensa, que en molts cassos equival (o es pot considerar equivalent) al control del propi territori, o la representació internacional.

L'estat lliure associat sol ser, normalment, un estadi transitori del pas d'una regió dins un estat altament descentralitzat (o federal) a l'estat d'independència. L'estat mare tutela durant un període de temps més o menys llarg aquesta transició. Això és el que està passant amb els estats potencials de Nova Caledònia o la Polinèsia Francesa que estan en procés d'independència i també el que anteriorment havia succeït, amb major o menor grau, amb els avui estats independents d'Antigua i Barbuda, Grenada, Santa Lucia o Saint Kits i Nevis sorgides de l'òrbita del Regne Unit.

Inconvenients:

L'estat associat no és completament independent per quan té cedides certes competències estructurals a l'estat mare del qual és difícil obtenir més grau d'independència. Aquest període de transició i tutela, ha de comptar amb la plena autorització i acceptació de l'estat mare. En cas contrari, tot el procés es pot revertir tornant a un estat federal o unitari amb més o menys grau de descentralització. Dependrà del grau de consens intern en cada part (estat matriu i estat lliure associat) per veure si el procés final acabarà amb una més gran independència o en una més gran dependència de l'estat matriu.